

УДК 344; 344.1

Т. М. Мірюк

здобувач

Донецького юридичного інституту МВС України

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ІЗОЛЯЦІЄЮ НЕПОВНОЛІТНІХ, У ВІТЧИЗНЯНІЙ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Юридична наука – динамічний, мінливий феномен, сутність котрого полягає у систематичній розробці нових, більш досконалих, механізмів взаємодії громадянина та держави, встановленні повноцінних взаємозв'язків між усіма сферами життєдіяльності. Можна із впевненістю стверджувати, що юридична наука повністю спрямована на людину, на захист її прав, свобод та інтересів. При цьому диференціація за різними правовими галузями дозволила законодавцеві підходити до кожного блоку суспільних відносин більш зосереджено. В цьому контексті необхідно звернути увагу на те, що найбільш широкою та повноцінною галуззю є кримінальна, яка здатна захистити не тільки фізичного суб'єкта, а й юридичного, а також забезпечити нормальне функціонування як суміжних, так і інших правових інститутів. Варто зазначити, що жодна наука не може існувати без методології, котра є унікальним явищем, оскільки, будучи самостійною доктриною, вона здатна удосконалювати себе подібні наукові феномени. Не є виключенням і кримінальне право, яке під впливом методологічного інструментарію, зазнало стабільного розвитку із моменту прийняття у 2001 році чинного Кримінального кодексу України (далі – КК України). Особливої уваги заслуговують інститути, які стали новелою кримінального законодавства, одним із яких є інститут кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Враховуючи специфіку останнього, котра полягає у привілейованому положенні підлітка, який вступив у конфлікт із законом, особливостях позбавлення його волі, а також через відсутність повноцінних доктринальних напрацювань, вважаємо за доцільне присвятити розгляду методології дослідження заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх (що на сьогоднішній день є гострою проблемою) у вітчизняній кримінально-правовій доктрині більш зосереджену увагу. Розпочати пропонуємо із вивчення загальних особливостей методології кримінально-правових досліджень.

Відтак, Т.П. Яцик та К.М. Дробязко вважають, що причинами, які зумовлюють потребу формування чіткого методологічного комплексу кримінальної науки, є істотні зміни історичної організації суспільного життя та започаткування нового етапу національної правової системи, яка формується на основі правової ідеології, правової політики та юридичної практики. Вчені зазначають, що

переосмислення потребують концептуальні підходи методологічної науки, що повинні відповідати правовому прогресу та сучасним запитам кримінальної практики. Новітні методології та теорії повинні стати підґрунтям для оновлення кримінального права як науки [1, с. 162]. Методологія є проявом саморефлексії юридичної науки, яка виступає не лише як сукупність ідей, теорій, концепцій, а й взаємодія прийомів, методів та засобів наукового мислення, пізнання [2, с. 233]. Виходячи з цього, поняття методології є філософським, адже саме філософія надає розуміння наукового пізнання, методів наукового мислення [3, с. 112]. Методологію не можна зводити лише до тієї чи іншої (однієї) компоненти, наприклад, до окремого (одного) методу або до вчення лише про деякі засоби, методи, методики, оскільки за їх межами в такому випадку безпідставно залишатимуться інші, внаслідок чого й методологія як така не буде визначена з відповідною повнотою [4, с. 140]. Ми абсолютно погоджуємось із вищезазначеною думкою та зі свого боку зазначимо, що еволюція менталітету суспільства завжди має наслідком значні зміни як в політичній і економічній сфері життя, так і в юридичній. Це зумовлено тим, що законодавство повинно відповідати потребам громадян держави, а тому, коли розвивається держава, право просто не може залишатися статичним, оскільки це може призвести до колапсу, стати причиною агресій з боку народу тощо. Саме тому, говорячи про будь-який правовий інститут, ми не можемо не досліджувати його історію, передумови його становлення, структуру, механізм та ін. У свою чергу останнє неможливе без застосування методологічних комплексів, які допомагають пізнати кримінально-правовий феномен із усіх боків, прийти до правильних висновків, розробити досконали сукупність пропозицій. Отже, методологія – це хребет пізнання, його невід'ємна частка.

О.П. Рябчинська, спираючись на напрацювання колег-правників вказує, що загалом поняття методології та методів є насамперед філософським, а не юридичним. Домінує підхід, що вбачає в методології частину гносеології, яка досліджує форми і методи наукового пізнання [5, с. 12-16; 6, с. 96-97]. У вітчизняній науковій традиції методологію розглядають як учення про методи пізнання та/або к систему наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється

вибір сукупності пізнавальних засобів, методів та прийомів. Окремі вчені застерігають від спрощеного розуміння методології, тобто її зведення до простої сукупності методів дослідження, оскільки вона вивчає перш за все можливості та межі застосування цих методів в процесі осягнення наукової істини [7, с. 16; 8, с. 158]. Зауважимо, що применшення та спрощення підходів до розуміння методології може призвести до зниження якості самих досліджень, неправильного застосування того чи іншого методу тощо.

М.І. Панов вказує, що методологія науки завжди була і є однією із центральних проблем теорії пізнання об'єктивної дійсності, оскільки значною мірою визначає шляхи та засоби отримання нових і достовірних знань. Надзвичайно важливу роль відіграє методологія в юридичній науці, і особливо в науці кримінального права, яка має доволі складний об'єкт дослідження – факти, явища об'єктивного світу у вигляді невизначеної множини актів суспільно небезпечної поведінки людей і впорядкованої сукупності (системи) кримінально-правових норм, що призначені визначати і регулювати вказані акти поведінки. Отже, цей бінарний об'єкт являє собою дві взаємопов'язані системи явищ, що знаходяться в органічній єдності та взаємодії: перша із них є об'єктом (ядром) другої, а остання відображає, визначає і юридично закріплює (фіксує) елементи першої в усій різноманітності форми їх прояву. У зв'язку з цим розробка проблем методології, зокрема методів та інших пізнавальних процедур у наукових дослідженнях, має надзвичайно важливе значення для поглибленого пізнання вказаних систем та отримання нових і достовірних (істинних) знань у сфері науки та практики кримінального права [9, с. 292]. Що стосується ювенального кримінального права, варто зазначити, що під час дослідження заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх, правильне та послідовне застосування методів дозволить не тільки сформулювати необхідні дефініції, але й встановити передумови створення інститутів покарання та звільнення від покарання неповнолітніх, етапи його генези, кожен окремий захід та взаємозв'язки останніх.

У кримінальному праві використовується спектр методів, включаючи системний, догматичний, історико-правовий, порівняльно-правовий тощо. При цьому в радянський період єдиною можливою методом усіх наук (включаючи кримінальне право), проголошувався діалектичний матеріалізм з «ядром» у вигляді принципів, законів та категорій. Сьогодні в юридичних науках альтернативними діалектиці світоглядними підходами (парадигмами) є феноменологія, герменевтика, аналітична філософія, постмодернізм, системний метод, соціальний натуралізм. Існують аргументи на користь фактичного панування в кримі-

нальному праві метафізичного та догматичного методів і неможливості реального використання діалектики через її тяжіння до релятивізму та абсолютизації суперечностей в об'єкті дослідження [8, с. 161]. Враховуючи останню тезу, для більш предметного підходу до дослідження обраної тематики, пропонуємо перейти до безпосереднього розгляду методів вивчення заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх у вітчизняному законодавстві. При цьому, не применшуючи значення загального методологічного інструментарію кримінально-правової науки, вважаємо за доцільне зупинитися лише на окремих, найбільш розповсюджених, методах пізнання, першим із яких є історичний метод.

Відтак, як слушно відмітив А. Штігліц, щоб ґрунтовно ознайомитись з будь-яким науковим питанням, необхідно простежити процес його історичного руху [10, с. 3]. Однак в цьому плані є слушним застереження А.Й. Рогожина. Вчений зазначає, що історико-правова наука, вивчаючи та узагальнюючи досвід минулого, створює можливість пізнавати і використовувати закономірності суспільного розвитку, уникати повторення помилок. Проте це можливе лише за умови правдивості історико-правового матеріалу, користуватися недостовірними даними про минуле – значить робити недостовірний прогноз і на майбутнє [11, с. 4]. На особливість проведення історико-правових досліджень звертає увагу й П.С. Берзін, вказуючи на те, що історія є своєрідною ланкою взаємопов'язаних та обумовлюючих одна одну подій. При цьому історія будь-якої науки має свою специфіку: кожен з сучасних авторів-дослідників знає лише окремі факти, випадки та фрагменти, поєднання уламків яких дозволяє (йому або його нащадкам) «побудувати» власну версію мозаїки вчень [12, с. 8]. Інститут покарання як дорослих, так і неповнолітніх почав формуватися ще з біблейських часів. Більш того, необхідно звернути увагу на те, що для дітей покарання завжди було більш жорстоким, оскільки через свою фізичну та психологічну незрілість дитина завжди вважалася другорядним членом суспільства, людиною «найнижчого сорту». Зазначене і пояснює цинізм тогочасного законодавця. В цьому контексті, історичний метод дозволяє дослідникові зрозуміти причинно-наслідковий зв'язок між етапами становлення інституту покарання та звільнення від покарання неповнолітніх.

У свою чергу, М.С. Таганцев також вказував, що визначити правильність того або іншого юридичного інституту на сучасному етапі ми можемо тільки простеживши його історичну долю, тобто ті обставини, в силу яких з'явилася та чи інша правова норма й ті видозміни, яких вона зазнала у своїй еволюції [13, с. 21]. Він також відзначав, що завданням позитивного вивчення повинно

бути не тільки догматичне з'ясування і виклад основ чинного права, а й критична їх оцінка на підставі даних практик і основ науки, на підставі досвіду інших народів та вітчизняної історії права [14, с. 22]. Як слушно зауважив Г.С. Фельдштейн, без вивчення історичного минулого народу неможливо повне розуміння діючого права [15, с. 336]. Ми абсолютно погоджуємось зі вченим, оскільки феномен наступництва у праві відіграє дуже важливу роль, дозволяючи законодавцю корегувати відповідні норми в залежності від сучасних потреб. Із розвитком суспільства розвивається й злочинність, змінюється свідомість злочинця, у зв'язку із чим має видозмінюватись і реакція держави на протиправну поведінку.

Не менш важливим під час дослідження заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх є діалектичний метод. Можна стверджувати, що діалектику як метод пізнання започаткував Сократ. Зокрема, він називав діалектикою метод визначення (формування) понять, що мали відображати сутність речей, тобто те загальне, що є, на думку Сократа, незмінним «законом» для одиничних виявів речі [16, с. 97]. При цьому процес віднаходження змісту поняття відбувався у полеміці зі співрозмовниками, що давало можливість різнобічно розглянути конкретну річ та індуктивно-мисленим методом виявити те важливе і незмінне, що є у ній. Зміст сформованого поняття повинен був без протиріч охоплювати всі відомі факти вияву речі [16, с. 98]. Така перевірка загальності отриманого поняття була певним доведенням його істинності та водночас завершальним етапом діалектичного методу Сократа [17, с. 217]. Так, для збереження логічності та всебічності розгляду тематики дослідження, вчений після історичного аналізу того чи іншого інституту переходить до розгляду основних дефініцій, вивчаючи при цьому різні доктринальні підходи, які дозволяють узагальнити та вивести власне поняття. Це стосується і розглядуваних нами заходів роботи із неповнолітніми злочинцями.

Як вірно зазначає Р. Шевчук, у сучасного дослідника правознавця фактично є два діалектичних методи. Обидва вони після збагачення їх усталеними загальнонауковими принципами об'єктивності світу, пізнаваності світу та причинності у світі (тобто взаємозв'язку і взаємозалежності явищ у об'єктивному світі та їх пояснення лише внутрішніми причинами, без втручання вищих надсвітових сил) можуть із певними поправками, що диктуються сучасними досягненнями філософської, а також загально і спеціально-наукової методології, застосовуватись у правових дослідженнях. Перший, розроблений Сократом, Платоном та Аристотелем, удосконалений сучасними індуктивними та дедуктивними засобами, може стати у нагоді для дослідження фактич-

ного правового матеріалу шляхом індуктивного висунення певних гіпотез (зокрема, формування дефініцій понять, здійснення певних теоретичних узагальнень) та перевіркою їх істинності дедуктивним обґрунтуванням і доведенням. Такі індуктивно виявлені та дедуктивно-обґрунтовані теоретичні положення (сталі зв'язки, відношення та властивості правових явищ) водночас можуть бути використані для пояснення і прогнозування нових фактів як нового підґрунтя для наступного теоретичного узагальнення, і вже його обґрунтування і доведення і т. д. [17, с. 218]. Отже, можна стверджувати, що діалектичний метод тісно взаємопов'язаний із методами індукції та дедукції, оскільки останні дозволяють дослідити у повній мірі кожен феномен. Так, наприклад, метод дедукції дозволяє дослідити загальні положення інституту покарання та звільнення від покарання неповнолітніх, із поступовим переходом до розгляду заходів роботи з підлітком, який вчинив злочин у взаємозалежності та підпорядкованості; у свою ж чергу метод індукції надає можливість детально розглянути кожен із зазначених заходів, як самостійних складових інституту покарання та звільнення від нього підлітків. Отриманні знання дозволять сформулювати власний підхід до відповідних дефініцій.

Однак, не можна не зазначити, що сучасна обстановка призводить до розповсюдження технократії, яка негативно впливає на діалектику. Технократична свідомість здійснює захист статус-кво, не приймаючи до уваги ціннісний вибір. Це несприйняття належного. Ліберальна свідомість, навпаки, сприймає існуючий порядок як такий, що засновується на принципах свободи і рівності, перш за все, свободи вибору того, що можна вважати справедливим і правильним. Технократична свідомість відкидає подібний ціннісний релятивізм і замість того пропонує сконцентрувати увагу на пошуку технологічних засобів вирішення соціальних і політичних проблем. Створюючи ілюзію того, що час філософсько-правової проблематики (метафізичної по суті) безповоротно відійшов у небуття, технократична правосвідомість намагається всіляко придушити можливість її виникнення. Технократичний період веде до трансформації ідеологічних понять у сфері понятійного апарата [18, с. 54]. Технократія – сучасний руйнівний фактор для досліджень в контексті будь-якої юридичної науки, здатний призвести до поверхневого сприйняття того чи іншого феномену, перекручування глибинної сутності останнього, позбавлення філософської складової, без якої неможливо правильно оцінити реальний стан справ. Технократизм надмірно раціоналізує ученого, приводить його до неправильних суджень.

Отже, категорії діалектики, навіть взяті окремо від процедурної основи діалектичного методу,

виступаючи вузловими пунктами «генетично» пов'язаних філософських систем, є аксіоматичними підвалинами будь-якого справді наукового світогляду та мають слугувати теоретичним фундаментом і понятійним каркасом методологічної свідомості сучасного дослідника, у тому числі й дослідника-правознавця [17, с. 219]. Діалектичний метод на сьогоднішній день є провідним для науки кримінального права як загального, так і ювенального. Понятійно-категоріальний апарат в межах інституту покарання та звільнення від покарання неповнолітніх знаходиться на достатньо низькому рівні, що можна пояснити відсутністю значного обсягу досліджень в цій сфері. Доопрацювання потребують такі дефініції як: «заходи кримінально-правового впливу», «ізоляція неповнолітніх», «ювенальне кримінальне право» тощо. Варто звернути увагу на те, що міжнародне, а також окремі зарубіжні законодавства стосовно зазначеної проблематики є більш повноцінними, що можна пояснити тривалою працею учених над розробкою шляхів подолання дитячої злочинності та законодавця – над відповідними нормами. Вважаємо, що для нашої країни досвід сусідніх держав є корисним, однак його використання можливе лише шляхом аналізу зарубіжних кримінальних законів із метою запозичення корисних доробок. В цьому контексті невід'ємним інструментом є порівняльний метод дослідження.

Відтак, на сучасному етапі порівняльне правознавство посіло важливе місце в системі юридичних наук, маючи при цьому потужний предметно-методологічний потенціал як для власного розвитку, так і для удосконалення всієї сукупності юридичних знань. У зв'язку з чим, дослідження потенційних можливостей порівняльного правознавства в системі юридичних наук, зокрема окремих аспектів, пов'язаних із розвитком певних напрямів теоретичних досліджень і формуванням на цій підставі відповідного комплексу наукових знань, вбачається теоретично і практично значущим як для його саморозвитку, так і для окреслення перспектив розвитку юридичної науки, зокрема теорії держави і права [19, с. 28]. Не можна залишити без уваги те, що порівняльний метод напряму пов'язаний із історичним, за допомоги такого тандему дослідник має можливість вивчати не тільки зарубіжні законодавства «*de facto*», але й особливості їх розвитку, етапи становлення. Вітчизняне ювенальне кримінальне законодавство, хоча і значно відстає від інших (собі подібних), європейських законодавств, але зумовлене впливом менталітету законодавців країн Співдружності Незалежних Держав (СНД); безпосередньо запозичення актуальних для нашої країни положень стало можливим лише за допомоги порівняльних кримінально-правових досліджень.

Можна із впевненістю стверджувати, що порівняльно-правове дослідження являє собою рефлексію з приводу правової дійсності, що формується в результаті подолання відомого конфлікту між універсальністю методологічних підходів, з одного боку, і національним рівнем правових явищ – з іншого. Успіхи рецепції римського права свідчать про універсальність типізованих побудов. На користь даного припущення свідчить спільність правових концептів, до яких вдаються учасники правового спілкування у вирішенні однотипних правових проблем. Зрештою універсальність ідеї права полягає в тому, що будь-яке життєздатне суспільство забезпечує своє існування за допомогою правового спілкування, використовуючи при цьому концепти, які раціонально осягаються, нормативно визначаються і захищаються. Очевидно, що вирішення «в термінах та оцінювання в нормах» римського права правових проблем, що виникають власне за хронологічними межами його дії – не історична випадковість, а відображення закономірностей, властивих праву. Ці закономірності вперше були осмислені в європейській традиції права. Тут виробляється уявлення про ті властивості і ознаки, які притаманні кожному правопорядку, які зараховані до європейської правової культури: «принципове відмежування права від релігії, політики, і економіки: відділення права від неправ» [20, с. 223]. Порівняльне правознавство також можна вважати «лакмусовим папірцем» для встановлення лабільності тієї чи іншої галузі права, її динамізму, гнучкості, своєчасності та дієвості. Саме за допомоги порівняльного законодавства ми можемо підсумувати факт рудиментності більшої половини заходів кримінально-правового впливу на неповнолітніх, пов'язаних із їх ізоляцією, довести відсутність позитивного впливу таких заходів на поведінку підлітка, який вчинив суспільно небезпечне діяння, розробити механізм удосконалення власного кримінального законодавства.

Порівняльно-правовий (порівняльний, компаративний) метод у науці кримінального права використовується для визначення змісту та сутності кримінально-правових норм та інститутів, характеристик кримінальної політики держави чи міждержавних угруповань, законодавство яких досліджується, з метою виявлення загальних сутнісних рис і характеристик догми права й закономірностей її розвитку для подальшого визначення можливих напрямів удосконалення кримінального законодавства України і практики його застосування. Методологія порівняльно-правових досліджень побудована на констатації того, що соціальні конструкти кримінальної відповідальності та покарання, кримінального правопорушення тощо розуміються не стільки як мовні та культурологічні явища, скільки як елементи об'єктивної реальності, що існують та виконують у суспільстві

певні функції, пов'язані із забезпеченням безпеки особи, суспільства, держави, світового правопорядку [21]. Тобто, можна підсумувати, що порівняльний метод наукового пізнання є важливою ланкою в системі методів кримінального права, оскільки дозволяє вирішити низку актуальних для вітчизняної кримінально-правової науки питань. Кримінальне право – складна галузь, яка базується на низці інших юридичних галузей. Не дивлячись на те, що на сьогоднішній день, безпосередньо ювенальна складова кримінального законодавства майже не розвивається, вчені час від часу намагаються розробити механізм подолання підліткової злочинності, розвитку ювенальної юстиції.

Отже, метод дослідження – це той інструмент, який використовується в процесі наукового дослідження. Тому є неприпустимим поширений серед деяких молодих науковців підхід «підтягування» методів до виконаної роботи. Треба брати до уваги, що застосування нового КК потребує і нових методологічних підходів. Особливо, якщо значною частиною предмета дослідження є положення кримінально-правової науки за тривалий час. Тому не можна не враховувати, що на окремих етапах суспільного розвитку науковці не завжди були вільними від перебільшеного впливу домінуючих ідеологічних поглядів, особливо в період дії КК 1922 р., 1927 р. та 1960 р. Між тим демократичний шлях розвитку українського суспільства дозволяє і водночас вимагає від науки досліджень, заснованих на неупереджених методиках. Звичайно, при цьому не можна повністю відкидати напрацювання науковців того періоду. Навпаки, необхідно, застосовуючи принцип наступництва, який втілено у новому КК, використати їхні досягнення і синтезувати у сучасній доктрині кримінального права [22]. Таким чином, **методологія кримінально-правових досліджень** може бути визначена як *сукупність концепцій, методів та принципів дослідження феноменології кримінально-правових інститутів, спрямованих на встановлення їх філософської та правової сутності, актуальної проблематики та шляхів її вирішення*. Методологія дослідження заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх у вітчизняній кримінально-правовій доктрині включає в себе стандартний для юридичної науки набір методів дослідження, найбільш вагомими з яких є історичний, діалектичний, індуктивний та дедуктивний, а також порівняльний методи.

Література

1. Яцик Т. П. Кримінальне право як наука: методологічні аспекти / Т. П. Яцик, К. М. Дробязко // Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2016. – Вип. 1. – С. 161–166.
2. Вечерова Є. М. Методологія сучасної кримінально-правової науки: орієнтири для реформату-

вання / Є. М. Вечерова // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 5. – С. 233–235.

3. Філософія права: навч. посіб / за заг. ред. М. В. Костельського, Б. Ф. Чміля. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 336 с.

4. Демидова Л. М. Кримінальне право в загальній системі наукових знань: методологічний аспект кримінально-правових досліджень / Л. М. Демидова // Юридичний вісник. – 2015. – № 3(36). – С. 139–143

5. Швырев В.С. Анализ научного познания: основные направления, формы, проблемы / В.С. Швырев; отв. ред. В.А. Лекторский. – М. : Наука, 1988. – 175 с.

6. Яркова Е.Н. История и методология юридической науки: учеб. пособие / Е.Н. Яркова. – Тюмень: Изд-во Тюмен. гос. ун-та, 2012. – 357 с.

7. Баскаков А.Я. Методология научного исследования: учеб. пособие / Баскаков А.Я., Туленков Н.В. – 2 изд., испр. – Киев: МАУП, 2004. – 216 с.

8. Рябчинська О. П. Методологія досліджень проблем кримінального права: постановка проблеми / О. П. Рябчинська // Право і безпека. – 2013. – № 1. – С. 157–163.

9. Панов М. І. Методологічні засади дослідження проблем Особливої частини кримінального права / М. І. Панов, Н. О. Гуророва // Проблеми законності. Вип. 100. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2009. – С. 291–304.

10. Вульфорт А. Штиглиц. Исследование о выдаче преступников. С.-Пб., 1882: Ноябрь // Юридический вестник: Ноябрь. Издание Московского Юридического Общества. – М.: Тип. А.И. Мамонтова и Ко, 1882, № 11. – С. 462–465

11. Історія держави і права України. Частина І: [Підруч. для юрид. вищих навч. закладів і фак. / А.Й. Рогожин, М.М. Страхов, В.Д. Гончаренко та ін.]; За ред. акад. Академії правових наук України А.Й. Рогожина. – Х. : Основа, 1993. – 432 с.

12. Берзін П.С. Київська школа кримінального права (1834–1960 р.р.): історико-правове дослідження: Монографія. – К.: КНТ, 2008. – 436 с

13. Таганцев Н.С. Курс русского уголовного права: Часть общая. Кн. 1: Учение о преступлении / Таганцев Н.С. – С.-Пб. : Тип. М.М. Стасюлевича, 1874. – 292 с.

14. Таганцев Н.С. Русское уголовное право: лекции. Часть общая. Т. 1 / Таганцев Н.С. – Изд. 2-е, пересм. и доп. – С.-Пб. : Гос. Тип., 1902. – 823 с.

15. Фельдштейн Г.С. Главные течения в истории науки уголовного права в России / Григорий Самуилович Фельдштейн. – М. : Зерцало – М, 2003. – 544 с.

16. Целлер Э. Очерк истории греческой философии / Э. Целлер; пер. с нем. под ред. Н. В. Самсонова. – М.: Творчество, 1913. – 342 с

17. Шевчук Р. Ще раз про діалектичний метод у правознавстві / Р. Шевчук // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 11. – С. 216–219.

18. Пхосалі Д. С. Феномен технократизму / Д. С. Пхосалі, Т. М. Матюх // Збірник тез міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки», 30 листопада – 1 грудня 2016 р. – Т. : ТНТУ, 2016 – С. 54–55.

19. Тюріна О. Деякі аспекти потенційних можливостей порівняльного правознавства / О. Тюріна // Сучасні проблеми порівняльного правознавства / О. Тюріна. – Ужгород-Київ: Говерла, 2015. – С. 28–30.

20. Циммерманн, Рейнхард. Римское право и Европейская культура // Вестник Гражданского права, – № 4, 2007, – Том 7. – С. 209–238.

21. Ingthorsson R. D. The Natural vs. The Human Sciences: Myth, Methodology and Ontology [Text] / R.D. Ingthorsson // Discusiones Filosóficas. – No. 22. – January–June, 2013.

22. Фесенко Є.В. Деякі актуальні проблеми кримінально-правової науки (Загальна частина) / Фесенко Є.В. – Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 1. – <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Chauu/2010-2/10fyvvnzc.pdf>.

Анотація

Мірюк Т. М. Методологія дослідження заходів, пов'язаних із ізоляцією неповнолітніх, у вітчизняній кримінально-правовій доктрині. – Стаття.

В статті автором розглядаються підходи учених до визначення поняття та особливостей методології кримінально-правових досліджень. Особлива увага приділяється ювенальному кримінальному праву, а саме – заходам, пов'язаним із ізоляцією неповнолітніх у вітчизняній кримінально-правовій доктрині. Автор зазначає, що найбільш вагомими в контексті обраної тематики є історичний, діалектичний та порівняльний методи. Вказується на недоцільність технократичного підходу до сутності ювенального кримінального права.

Ключові слова: неповнолітній, кримінальне право, ювенальна юстиція, методологія, ізоляція, заходи кримінально-правового впливу, технократичний підхід.

Аннотация

Мірюк Т. М. Методология исследования мероприятий, связанных с изоляцией несовершеннолетних, в отечественной уголовно-правовой доктрине. – Статья.

В статье автором рассматриваются подходы ученых к определению понятия и особенностей методологии

уголовно-правовых исследований. Особое внимание уделяется ювенальному уголовному праву, а именно – мерам, связанным с изоляцией несовершеннолетних в отечественной уголовно-правовой доктрине. Автор отмечает, что наиболее весомыми в контексте выбранной тематики являются исторический, диалектический и сравнительный методы. Указывается на нецелесообразность технократического подхода к сущности ювенального уголовного права.

Ключевые слова: несовершеннолетний, уголовное право, ювенальная юстиция, методология, изоляция, меры уголовно-правового воздействия, технократический подход.

Summary

Miriuk T. M. Methodology for the investigation of juvenile detention measures in domestic criminal doctrine. – Article.

In the article author considers approaches of scientists to the definition of the concept and features of the methodology of criminal legal research. Particular attention is paid to juvenile criminal law, namely – measures related to the isolation of minors in domestic criminal-law doctrine. The author notes that the most significant in the context of the chosen themes are historical, dialectical and comparative methods. It is indicated in the inappropriateness of the technocratic approach to the essence of juvenile criminal law.

Key words: juvenile justice, criminal law, juvenile justice, methodology, isolation, measures of criminal legal influence, technocratic approach.